

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA NUOTOLINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2020-06-19 Nr. TP-6

Vilnius

Posėdis įvyko 2020 m. birželio 9 d. 13 val. nuotoliniu būdu.

Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Posėdžio sekretorė Audronė Daraškevičienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – Taryba) pirmininkė dr. Dalia Urbanavičienė, Tarybos nariai – Nijolė Balčiūnienė, Sandra Daugirdienė, Ona Drobėlienė, Virginijus Jocys, dr. Petras Kalnius, Kristina Kuprytė, Zita Mackevičienė, dr. Lina Petrošienė, Jonas Rudzinskas, dr. Dalia Senvaitytė, dr. Loreta Sungailienė, dr. Rasa Paukštytė-Šaknienė, Gita Šapranauskaitė, Juozas Šorys, Jonas Vaiškūnas, Rima Vasaitienė, dr. Rūta Žarskienė.

Kvorumas yra.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo keitimo projekto ir etninės kultūros integravimo į Nacionalinės pažangos planą;
2. Dėl siūlymų tobulinti Strateginio valdymo įstatymo projektą;
3. Dėl etninės kultūros integravimo į regioninę politiką, regionų plėtros planus;
4. Dėl bendro EKG T regioninių tarybų posėdžio surengimo Lazdijuose rugsėjo 10 d.;
5. Dėl EKG T 20-mečio organizavimo;
6. Kiti klausimai.

D. Urbanavičienė pristatė darbotvarkę. Pasiūlė papildomai apsvarstyti Kultūros paveldo koncepcijos projektą ir Mažosios Lietuvos gyventojų Robert August atsiųstą prašymą atkreipti dėmesį į Mažosios Lietuvos etnografinio regiono ignoravimo ir sutapatavimo su Žemaitija pristatant per LNK televiziją orų prognozes. Darbotvarkei pritarta bendru sutarimu. D. Urbanavičienė taip pat informavo, kad yra atsiųstas Vytauto Tumėno prašymas pateikti išvadas dėl Lietuvos mokslo tarybos parengto prioritetinio lituanistikos tyrimų temų sąrašo projekto, kuriame nėra etnologijos ir folkloristikos temų, pasiūlė šį klausimą apsvarstyti EKG T Švietimo ir mokslo darbo grupėje.

1. SVARSTYTA. Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo (toliau – Etninės kultūros įstatymas) keitimo projektas ir etninės kultūros integravimas į Nacionalinės pažangos planą.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad Strateginio valdymo įstatymo (toliau – SVĮ) projekte yra numatoma, kad nacionalinės plėtros programos neturės horizontalaus pobūdžio, o tokiu pobūdžiu pasižymi Etninės kultūros plėtros programa, kuri ryšium su SVĮ projektu braukiama iš Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo. Tokiam programos išbraukimui jau pritarė Seimo Kultūros komitetas bei Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas. Ji informavo, kad dalyvavo abiejų komitetų posėdžiuose svarstant šį klausimą ir buvo paaiškinta, kad tai yra tik techninis veiksmas, etninės kultūros globai tai neturės jokios reikšmės, nes ji atsidurs Nacionalinės pažangos plane (toliau – NPP). Tačiau, gilinantis į NPP projektą, akivaizdu, kad etninės kultūros jame nėra.

D. Urbanavičienės pastebėjimu, etninė kultūra turėtų patekti į NPP 4-ąjį strateginį tikslą „Stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros skvarbą ir visuomenės kūrybingumą“. Tačiau čia apie etninę kultūrą pasakoma tik tiek: „Tautinio tapatumo samprata derina pilietinį ir etninį matmenis, neišskirdama kurios nors kaip pranašesnės ar svarbesnės“; toliau etninė kultūra visiškai dingsta. Kalbant apie 4-ojo strateginio tikslo įgyvendinimo uždavinius paminimas tik tautinių mažumų integracijos skatinimas, kalbama apie sąlygų sudarymą garsinti Lietuvos vardą pasaulyje ir stiprinti pasididžiavimą savo tapatybe ir Lietuvos valstybe, tačiau apie tautinį tapatumą net neužsimenama. Kalbama apie istorijos pažinimą, kažkiek paminima gimtoji kalba, pabrėžiamas visuomenei reikšmingas kultūros ir tautinis paveldas (D. Urbanavičienės pastebėjimu, nežinia, ką šiuo atveju slepia *tautinio paveldo sąvoka*, gal ji tapatinama tik su Tautinio paveldo produktų įstatymo lauku). Ji pasiūlė į NPP 4-ojo tikslo padalą „Siekiant strateginio tikslo, numatoma įgyvendinti šiuos pažangos uždavinius“ įterpti keletą intarpų.

Pirmas pasiūlymas – įtraukti etninės kultūros terminą į šį sakinį: „*Siekiant sudaryti sąlygas garsinti Lietuvos vardą pasaulyje ir stiprinti pasididžiavimą savo tapatybe ir Lietuvos valstybe, daug dėmesio skiriama **etninės kultūros plėtrai**, talentų ir gebėjimų puoselėjimui per tolygią ne tik kultūros, bet ir sporto sektoriaus plėtrą, gerinant sportininkų rengimo kokybę, prisidedant prie talentingų sportininkų pasirengimo ir aukščiausiojo lygio sportinių pasiekimų gausinimo.*“

L. Sungailienė pasiūlė šį sakinį koreguoti taip: „*Siekiant sudaryti sąlygas garsinti Lietuvos vardą pasaulyje ir stiprinti pasididžiavimą savo tapatybe ir Lietuvos valstybe, daug dėmesio skiriama talentų ir gebėjimų puoselėjimui per tolygią ne tik kultūros, bet ir **etninės kultūros**, sporto sektoriaus plėtrą...*“

D. Urbanavičienės nuomone, etninėje kultūroje kalbėti apie talentus nėra labai prasminga. Tai yra dalyvavimo kultūra, ne tik menas: pavyzdžiui, kokie talentai gali išryškėti Kūčių šventime? Todėl D. Urbanavičienė nesutiko, kad apie etninę kultūrą siūlytume kalbėti po „talentų“ paminėjimo.

N. Balčiūnienė atkreipė dėmesį, kad tautinėms mažumoms skiriama atskira eilutė, o lietuvių etninei kultūrai tektų „palįsti“ tik po „talentais ir gebėjimais“, todėl ji nesutiko su L. Sungailienės siūlymu. Jos nuomone, NPP projektas apskritai yra globalistinis, priešiškas tautiškumui ir etninei kultūrai.

D. Senvaitytė, G. Šapranauskaitė, J. Šorys pritarė pirminei formulotei: „*Siekiant sudaryti sąlygas garsinti Lietuvos vardą pasaulyje ir stiprinti pasididžiavimą savo tapatybe ir Lietuvos valstybe, daug dėmesio skiriama **etninės kultūros plėtrai**, talentų ir gebėjimų puoselėjimui....*“.

D. Urbanavičienė pasiūlė koreguoti ir kitą šios NPP dalies sakinį, įterpiančią etninę kultūrą po „gimtosios kalbos“ ir išbraukiant beletristines frazes: „*Stiprinti istorinės praeities pažinimą per jos tyrinėjimą, atminties aktualizavimą visuomenėje per bendrą sutarimą dėl pagrindinių valstybės istorijos simbolių, įvykių ir asmenybių įprasminimo, per gimtosios kalbos **ir etninės kultūros**, kaip ~~dinamiškos ir šiandieninius poreikius atliepančios raiškos priemonės~~, puoselėjimą*“.

R. Paukštytė-Šaknienė, L. Sungailienė, G. Šapranauskaitė pritarė.

D. Urbanavičienė pasiūlė įterpinį kitam sakiniui: „*Atgaivinti visuomenei reikšmingą kultūros ir tautinį paveldą, plačiau jį naudoti visuomenės poreikiams, puoselėjant tradicijas **skatinti bendruomeniškumą, įvairiaus amžiaus žmonių įsitraukimą į etninės kultūros raiškas**, derinant tradicines bei šiuolaikines, inovatyvias priemones, skatinant atminties ir profesionalaus meno institucijas, kūrėjus ir vietas bendruomenes aktyviai įsitraukti į domėjimąsi istoriniais įvykiais per šiandienos aktualijų prizmę*“.

R. Paukštytė-Šaknienė paklausė, kas turima omenyje naudojant terminą „raiškos“.

D. Urbanavičienės patikslino, kad šis terminas apima dainavimą, šokimą, švenčių šventimas ir t.t. Ji pasiūlė dar vieną patobulinimą: „*Atsižvelgiant į technologinių pokyčių, globalizacijos kuriamus iššūkius bei galimybes, itin svarbu išsaugoti lietuvių kalbos **ir etninės kultūros**, kaip tautinio tapatumo ir vertybinio pagrindo, svarbą ir aktyvų vartojimą, kad ji būtų ir išliktų patogi ir patraukli bendrauti kasdieniniame, profesiniame, viešame ir privačiame gyvenime, o ypač neprarastų savo gyvybingumo naudojantis technologijomis. Uždaviniu siekiama skatinti lietuvių kalbos vartojimą, stiprinti jos statusą ir prestižą, vertės suvokimą.*“

R. Paukštytė-Šaknienė, G. Šapranauskaitė, N. Balčiūnienė pritarė.

Aptariant NPP projekto dalyje „Ketvirtojo strateginio tikslo poveikio rodikliai“, N. Balčiūnienė pastebėjo, kad 2-ame rodiklyje kalbant apie kultūros produktus ir paslaugas nurodomas

tik scenos, vaizduojamasis menas ir kita, tačiau visai nepaminimas folkloras (dainos, šokiai, kalendorinės šventės).

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad čia apie kultūrą kalbama kaip apie vartojamas paslaugas. Etninėje kultūroje yra visai kitas principas – tai dalyvavimo kultūra, tačiau ji suabejojo, ar tai įmanoma į šį dokumentą įterpti. Ji atkreipė dėmesį į 3-ią rodiklį: „Visuomenės dalies, dalyvaujančios istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjančios pilietinį ir tautinį tapatumą, padidėjimas“. Galbūt etninė kultūra patenka į šią formuluotę.

G. Šapranauskaitės nuomone, etninė kultūra čia patenka. Ji pasiūlė pasižiūrėti, kaip tautinis tapatumas ir kiti terminai apibrėžiami dokumento preambulėje.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad preambulėje apibrėžama, kad tautinio tapatumo samprata apima etninio ir pilietinio tapatumo metmenis.

G. Šapranauskaitės nuomone, to pakanka.

N. Balčiūnienės pastebėjimu, čia gali būti kalbama ne apie lietuvių tapatumą.

D. Urbanavičienė pritarė, kad ši formuluotė yra labai „išplauta“ – nėra aiškiai apibrėžta, ar čia lietuvių, ar nelietuvių tapatumas, nors pagal Konstituciją valstybę sukūrė lietuvių tauta.

N. Balčiūnienė pakartojo įsitikinimą, kad NPP nuostatos yra globalistinės, nes etninė kultūra neakcentuojama.

G. Šapranauskaitė pastebėjo, kad pagal įstatymą visi piliečiai yra lygūs.

N. Balčiūnienė nesutiko, nes pagal Etninės kultūros įstatymą EKG misija – ginti lietuvių etninę kultūrą. Jos įsitikinimu, kadangi pagal Konstituciją Lietuvos valstybę sukūrė lietuvių tauta, todėl jai ir turi būti skiriamas išskirtinis dėmesys. Tačiau NPP projekte atskiru punktu įrašomos mažumos, o lietuvių etninei kultūrai neskiriama jokie dėmesio.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį į Nacionalinio saugumo įstatymą, kuriame lietuviškumas pabrėžiamas kaip valstybės saugumo garantas. Ji pasiūlė visgi pagalvoti apie NPP apibrėžiamą strateginio tikslo poveikio rodiklių papildymą.

L. Sungailienė pasiūlė praplėsti rodiklių lentelės 2-ą punktą, įterpiančią „tradicijų puoselėjimo priemones“: Kultūros produktų ir paslaugų (scenos meno, vaizduojamojo meno ir amatų, muziejų, kultūros paveldo objektų lankymo, knygų skaitymo, bibliotekų, filmų, **tradicijų puoselėjimo priemonių**) vartojimo lygis.

J. Šorys, R. Paukštytė-Šaknienė pritarė šiam pasiūlymui.

L. Sungailienė pasvarstė, kad galima būtų formuluoti kitaip: „etnokultūrinės raiškos priemonių“, kas galbūt labiausiai atitiktų etninės kultūros lauko aktualijas.

D. Urbanavičienė pasiūlė dar sugrįžti prie ketvirto strateginio tikslo aprašymo antros pastraipos („Tautinio tapatumo samprata derina pilietinį ir etninį matmenis, neišskirdama kurios nors kaip pranašesnės ar svarbesnės“) ir paklausė, kaip būtų galima ją koreguoti.

L. Sungailienės nuomone, tai yra bendros nuostatos, kurios tikriausiai yra derinamos prie ES nuostatų. Kažin ar kas nors atsižvelgtų, jeigu EKGt kažką pasiūlytų.

N. Balčiūnienė pastebėjo, kad visi europiniai reikalavimai yra tik rekomendacinio pobūdžio.

D. Urbanavičienė pažadėjo išsakyti pastabas išdėstyti rašte, kurio projektą atsiųs EKGt nariams el. paštu galutiniam suderinimui.

NUTARTA: Parengti raštą Vyriausybei dėl NPP projekto tobulinimo; jį galutinai suderinti su EKGt nariais el. paštu.

2. SVARSTYTA. Siūlymai tobulinti Strateginio valdymo įstatymo (toliau – SVĮ) projektą.

D. Urbanavičienė informavo, kad SVĮ projektui yra pateikta labai rimtų pastabų ir iš kitų institucijų. Ji pasiūlė pakartotinai Seimui teikti EKGt pastabas, o tuo tikslu jas dabar dar kartą aptarti, ar tikrai EKGt nariai joms pritaria. EKGt ankstesniame rašte pirmu punktu kalbama apie būtinybę išsaugoti Etninės kultūros plėtros programą, akcentuojant tai, kad ji aprėpia labai platų lauką, yra susijusi su nacionalinio saugumo puoselėjimu.

N. Balčiūnienė informavo, kad šią poziciją ketina paremti Seimo narys P.Urbšys.

G. Šapranauskaitė pasiūlė atkreipti dėmesį į tai, kad etninė kultūra gali būti pasitelkiama ir kaip sveikatinimo priemonė. Ji yra svarbi psichosveikatos puoselėjimui. Tai būtų svarus argumentas, nes psichosveikatai šiuo metu yra skiriama ypatingai daug dėmesio.

L. Sungailienės nuomone, pagrindžiant, kad etninei kultūrai yra reikalingi atskira programa, galima akcentuoti tai, kad ji apima ne vieną valstybės sritį: ji koreliuoja ir su aplinkos apsauga, ekologija, sveikatos apsauga, švietimu, net socialine gerove, neapsiribodama tik kultūra arba tik socialiniais dalykais.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad EKGt rašte kaip tik ir pabrėžiamos etninės kultūros sąsajos su įvairiomis sritimis. Ji priminė, kad EKGt antruoju punktu akcentavo, jog SVĮ apibrėžiant sąvoką *valstybės pažangos vizija* apskritai nėra įvardyta kultūra.

G. Šapranauskaitės nuomone, ši pastaba turi išlikti.

D. Urbanavičienė priminė, kad SVĮ 3 straipsnio 15 dalies 7 punkte, kuriame yra išvardintos už nacionalines plėtros programas įgyvendinančių projektų administravimą atsakingos įstaigos, nėra paminėta nė viena kultūros srityje veikiančios institucija. Ypač ji pabrėžė, kad SVĮ išvis neminimos Seimui atskaitingos institucijos. Ji pasiūlė reikalauti, kad pastarosios būtų išskirtos kaip ypatingą reikšmę turinčios ekspertinės institucijos, kurios turėtų dalyvauti tiesiogiai formuojant įvairias strategijas – nes klaidinga jas lygiaverčiai tapatinti su kitomis *įstaigomis, kurių vadovai yra valstybės biudžeto asignavimų valdytojai*, kaip dabar SVĮ projekte sudaryta vienintelė galimybė

EKGT tapti vienu iš „strateginio valdymo sistemos dalyviu“ (žr. SVĮ projekto 3 straipsnio 15 dalies 3 papunktį).

N. Balčiūnienė pritarė, kad būtina įtvirtinti, jog šių institucijų siūlymams valstybėje būtų teikiama didesnė reikšmė.

L. Sungailienė pasitikslino, ar kalbama apie ekspertines institucijas, kurios pačios yra biudžeto asignavimų valdytojos. LNKC yra įstaiga, kuriai vadovauja KM, kuri yra valstybės biudžeto asignavimų valdytoja. Taigi, LNKC šiuo atveju nepatenka į ekspertinių institucijų, kurioms būtų suteikiamos didesnės galios, sąrašą.

D. Urbanavičienės ir O. Drobelenės nuomone, čia turėtų būti akcentuojama ne kas ir kaip valdo pinigus, o kas yra ekspertas. Būtina akcentuoti šių institucijų ypatingą vertę.

L. Sungailienė pastebėjo, kad siūlymas didinti ekspertinių institucijų galias yra svarbus ir dėl to, kad dabartiniame SVĮ projekte siūloma priešingai – ekspertinių institucijų galias mažinti.

D. Urbanavičienė taip pat atkreipė dėmesį, kad SVĮ projekte bandoma mažinti LR Seimo galias. Džiugu, kad Valstybės kontrolė tai pastebėjo ir konstatavo, jog tai prieštarauja Konstitucijai. Ji suabejojo, ar verta tai kartoti EKGT.

G. Šapranauskaitės, N. Balčiūnienės, L. Sungailienės ir J. Šorio nuomone, tai pastebėti verta pakartotinai, pritariant Valstybės kontrolei.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad visi SVĮ projekto kritikai atkreipia dėmesį į ydingą planuojamų rezultatų vertinimą. Daug kas kritikuoja nurodytų rodiklių apibrėžimus. D. Urbanavičienės nuomone, blogai yra tai, kad orientuojamasi tik į kiekybinius parametrus, kai etnokultūroje aktualu kokybiniai parametrai. Ji paklausė, ar verta akcentuoti šiuos parametrus.

L. Sungailienės nuomone, tai akcentuoti būtina.

D. Urbanavičienė pasiūlė konkrečių formuluočių įterpimą derinti su P. Urbšiu. Ji atkreipė dėmesį į dar vieną SVĮ projekto problemą: jame su sąvoka *pažangos veikla* siejamas tik naujų produktų sukūrimas. Etninėje kultūroje svarbu tradicijos, todėl ji pasiūlė pabrėžti ir tai.

L. Sungailienė paklausė, ar šių pastabų teikimui yra nustatytas terminas.

D. Urbanavičienės atsakė, kad dėl konkretaus termino nėra žinių, SVĮ projektas gali būti bet kada pateiktas svarstyti Seimo plenariniame posėdyje. Jos nuomone, tai daryti reikia kuo skubiau.

NUTARTA. Parengti siūlymus Seimui dėl SVĮ projekto; suderinti juos su Seimo nariu P. Urbšiu ir po to su EKGT nariais el. paštu.

3.SVARSYTA. Lietuvos mokslo tarybos parengtas prioritetinių lituanistikos tyrimų temų sąrašo projektas.

Telefonu paskambinęs Vytautas Tumėnas informavo, kad Lietuvos mokslo tarybos parengtame prioritetinių lituanistikos tyrimų temų sąrašo projekte nėra etnologinių temų. Jo nuomone, EKG T dėl to turėtų imtis rimtų žingsnių. D. Urbanavičienė pasiūlė klausimą aptarti EKG T Mokslo ir švietimo grupėje.

NUTARTA. Klausimą dėl Lietuvos mokslo tarybos parengto prioritetinių lituanistikos tyrimų temų sąrašo projekto aptarti EKG T Mokslo ir švietimo grupėje.

4. SVARSTYTA. Etninės kultūros integravimas į regionų plėtros planus.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad dabartinių regioninių planų galiojimo terminas eina į pabaigą – jie buvo parengti 2014-2020 metams ir dabar bus kuriami naujam laikotarpiui. Dabartinių planų problema – dėmesio kultūrai nebuvimas. Ji pasiūlė pasielgti analogiškai kaip kreipiantis į politines partijas: parengti bendrą raštą, kuriame būtų pabrėžiama etninės kultūros svarba ir argumentuojama, kodėl dėmesys etninei kultūrai turėtų atsirasti regionų plėtros planuose. Adresuoti jį apskričių regioninės plėtros taryboms.

L. Sungailienės nuomone, dėmesio etninei kultūrai turėtų būti skiriama žymiai daugiau. Dabar akcentuojami tik socialiniai ir ekonominiai dalykai.

D. Urbanavičienė priminė, kad EKG T turi Regionų kultūros politikos darbo grupę. Ji pasiūlė padaryti šios grupės nuotolinį posėdį ir aptarti kreipimosi dėl regionų plėtros planų parengimą. Ji taip pat pasiūlė šį klausimą aptarti artimiausiuose regioninių tarybų posėdžiuose.

O. Drobelenė pažadėjo, kad klausimas bus analizuojamas artimiausiam Dzūkijos regioninės tarybos posėdyje.

NUTARTA:

1. Etninės kultūros integravimo į regionų plėtros planus klausimą aptarti EKG T Regionų kultūros politikos darbo grupėje;

2. Etninės kultūros integravimo į regionų plėtros planus klausimą pasiūlyti aptarti EKG T regioninėms taryboms.

5. SVARSTYTA. Bendras EKG T regioninių tarybų posėdžio surengimas Lazdijuose rugsėjo 10 d.

D. Urbanavičienė informavo, kad kasmetinis bendras EKG T ir EKG T regioninių tarybų posėdis šiemet pagal eilę turėtų vykti Dzūkijoje. Dzūkija jau laukia Lazdijuose rugsėjo 10 d. Ji pasiūlė šio posėdžio klausimus aptarti prieš tai EKG T rugsėjo 8 d. posėdyje.

NUTARTA:

1. Pritarti bendro EKG T ir EKG T regioninių tarybų posėdžio organizavimui rugsėjo 10 d. Lazdijuose.

2. Dėl bendro EKG T ir EKG T regioninių tarybų posėdžio klausimų nutarti EKG T rugsėjo 8 d. posėdyje.

6. SVARSTYTA. EKG T 20-mečio organizavimas.

A. Daraškevičienė pristatė regioninių tarybų atstovų pasiūlymus EKG T 20-mečio minėjimo renginiui: 1. Organizuoti šeimų vakaronę Vilniaus senamiesčio kiemeliuose, Seime arba Prezidentūroje; 2. Kulinarinio paveldo šou televizijoje, etnosporto varžybos; 3. Etnokultūrinės regionų, bendruomenių ar miestų varžytuvės.

D. Urbanavičienė priminė, kad buvo mąstoma ir apie rimtesnį renginį, kuriame būtų keliami probleminiai klausimai. Buvo numatyta jį surengti spalio pabaigoje. Ji pasiūlė EKG T rugsėjo mėnesio posėdyje apsispręsti dėl renginio datos ir vietos.

N. Balčiūnienės ir R. Paukštytės-Šaknienės nuomone, prasminga būtų surengti ir pramoginį, ir rimtą renginius.

N. Balčiūnienė pamastė apie renginį Valdovų rūmų kieme.

A. Daraškevičienė pasiūlė rimtąjį renginį jungti su Kultūros kongresu.

J. Šorys, N. Balčiūnienė, R. Paukštytė-Šaknienė šiai minčiai pritarė. Tuo pačiu jie pasiūlė kartu organizuoti ir antrąją – pramoginę dalį.

D. Urbanavičienė pasiūlė kartu padaryti spaudos konferenciją LR Seime.

G. Šapranauskaitė pasiūlė inicijuoti diskusijas forume televizijoje, kuriame reikėtų pateikti gerosios patirties pavyzdžių, parodančių, kaip etninė kultūra skleidžiasi ne tik kultūros, bet ir kitose srityse.

R. Paukštytė-Šaknienė pritarė šiai minčiai.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad LRT prasidėjo laida „Etno“, ji pasiūlė bandyti eiti per šią laidą.

N. Balčiūnienė pastebėjo, kad palanki etninei kultūrai yra ir Edita Mildažytė, kuri galėtų diskusijas etninės kultūros tema surengti ir savo laidoje.

G. Šapranauskaitė pasiūlė pramoginę jubiliejaus dalį surengti Lietuvos liaudies buities muziejuje.

Šiai minčiai pritarė O. Drobelenė, D. Urbanavičienė, N. Balčiūnienė.

N. Balčiūnienė pamastė, kad galima orientuotis į etnografinių regionų kulinarinio paveldo pristatymą Beatos Nikolson laidoje.

R. Žarskienės nuomone, prasminga būtų orientuotis ir į Unikausko laidą apie sveikatą. Tai yra labai populiarai laida, tai būtų puiki EKGTV reklama.

D. Urbanavičienės nuomone, jubiliejus galėtų vykti dvi dienas. Geriausia būtų orientuotis į rugsėjo pabaigą.

G. Šapranauskaitė pastebėjo, kad rugsėjo 27-oji yra nemokamo LLBM lankymo diena. Sklaidos požiūriu prasminga būtų EKGTV renginį daryti būtent šią dieną.

N. Balčiūnienė pasiūlė spaudos konferenciją rengti penktadienį, konferencijos pobūdžio renginį Kultūros kongrese – šeštadienį, pramoginį renginį – sekmadienį.

D. Urbanavičienės nuomone, su televizija būtų galima tartis iš anksto.

K. Kuprytės nuomone, televizijoje gali būti laidos visą savaitę.

L. Sungailienės pasiūlė, kad pramoginė dalis galėtų būti rengiama protmūšio forma.

J. Rudzinskas pasiūlė sukurti materialų jubiliejaus ženklą – skulptūrėlę ar panašiai. Jis pažadėjo pagalvoti dėl ženklo formos.

NUTARTA:

1. Minint EKGTV 20-metį, surengti spaudos konferenciją LR Seime;
2. Inicijuoti diskusijas etninės kultūros tema forume ar laidose televizijoje;
3. Pasitarti su K.Stoškumi dėl EKGTV 20-mečio paminėjimo Lietuvos kultūros kongrese.
4. Vasaros metu apsispręsti dėl šventinės jubiliejaus formos, orientuojantis į rugsėjo 27 d. Lietuvos liaudies buities muziejuje.

7. SVARSTYTA. Kultūros paveldo koncepcijos projektas.

D. Urbanavičienė informavo, kad balandžio pabaigoje Kultūros ministerijai buvo išsiųstos EKGTV pastabos dėl kultūros paveldo koncepcijos projekto trūkumų. Gautas KM atsakymas, kuriame atsakoma ne į visas EKGTV pastabas arba į jas atsakoma miglotai. Šiandien reikia parašyti raštą Seimo Kultūros komitetui, nes rytoj 10 val. šis klausimas bus svarstomas šio komiteto posėdyje. D. Urbanavičienė pasiūlė šį raštą parengti pagal Kultūros ministerijai rengtą raštą, naujai sudėliojant kai kuriuos akcentus. Pirmu punktu ji pasiūlė labiau akcentuoti etninės kultūros globos prioritetus, kurie yra nurodomi ir Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme. KM atsakydama į EKGTV raštą teigė, kad prioritetai bus dėliojami vėliau – rengiant Kultūros paveldo

išsaugojimo politikos veiksmų planą. D. Urbanavičienės nuomone, etninės kultūros valstybinės globos prioritetai turėtų būti bent jau paminėti ir koncepcijoje.

R. Paukštytė-Šaknienė pritarė ir pasiūlė įtraukti konkrečias formuluotes.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme (toliau – Etninės kultūros įstatymas) yra minima 15 uždavinių. Būtų galima kai kuriuos išvardinti, nes koncepcija turėtų derėti su įstatymu.

L. Sungailienė pasiūlė formuluotę: „užtikrinti etninės kultūros išsaugojimą, tęstinumą ir sklaidą taip, kaip numatyta Etninės kultūros įstatyme“.

D. Urbanavičienė pasiūlė akcentuoti, kad koncepcijoje vyrauja tik tarptautiniai, kurie siejasi ne tik su kultūros paveldu, bet ir su aplinkosauga, tačiau nėra paminėti svarbiausi šiuo metu galiojantys su kultūros paveldu susiję teisės aktai – Etninės kultūros įstatymas, Nekilnojamo kultūros paveldo apsaugos įstatymas. Tai labai keista.

R. Paukštytė-Šaknienė ir N. Balčiūnienė pritarė, kad tai būtina akcentuoti.

D. Urbanavičienė pasiūlė akcentuoti ir tai, kad siekiama apjungti materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo apsaugą ir visiškai nutylimi šių paveldo rūšių skirtumai. Tai prasilenkia ir su UNESCO požiūriu.

O. Drobelenė pasiūlė duoti nuorodas į konkrečius UNESCO dokumentus, kuriuose tai atsiskleidžia.

N. Balčiūnienė pritarė, kad tai akcentuoti yra labai svarbu, nes abiejų paveldo rūšių suliejimas yra itin pavojingas. Apskritai, jos nuomone, toks suliejimas siūlomas tik dėl to, kad šį siūlymą teikia ne specialistai, o visiškai neišmanantys situacijos KM darbuotojai.

L. Sungailienė pasiūlė tiesiog pareikalauti, kad jei rengiama bendra kultūros paveldo koncepcija, tai joje turi būti atskiri skyriai atskiroms paveldo rūšims, kuriuose nurodomos atskiros priemonės. Jos nuomone, apskritai turėtų būti atskiros koncepcijos, o jų rengimas turėtų būti derinamas su tų sričių ekspertais.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad KM atsakyme į EKG T raštą teigiama, jog *kultūros paveldo* sąvoka apjungia materialųjį ir nematerialųjį paveldą, taip pat etninę kultūrą.

R. Paukštytės-Šaknienės nuomone, labai svarbu, kad dokumentuose būtų vartojami tikslūs, o ne abstraktūs terminai.

D. Urbanavičienė pasiūlė rašte akcentuoti ir tai, kad koncepcijoje apskritai nėra apibrėžta *kultūros paveldo* sąvoka. Apibrėžtas terminas *kultūros paveldo išsaugojimas* teigiant, kad paveldo išsaugojimas siejasi su tapatumo puoselėjimu. Jos nuomone, paveldas apima ir sovietmečio paveldą, kuris su tapatumu neturi nieko bendro. Ji atkreipė dėmesį ir į tai, kad KM svetainėje kultūros paveldas apibrėžiamas vien kaip materialusis kultūros paveldas.

R. Paukštytė-Šaknienė pasiūlė akcentuoti ir etnologijos studijas bei etnokultūrinį ugdymą, apie kuriuos apskritai nėra užsimenama. Tai būtų proga priminti etnologijos mokslo išlikimo klausimą.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad į šią EKG T pastabą buvo visai neblogai atsižvelgta, KM atsakė, kad Konceptcijos projektas buvo papildytas: trečiame skyriuje įterpta „plėtoti etnokultūrinį ugdymą ir užtikrinti specialistų, susijusių su etninės kultūros plėtra rengimą“; prie rezultatų pridėtas papunktis „padidės ugdymo plėtra kultūros paveldo ir etninės kultūros srityse“, „bus užtikrintas kultūros paveldo apsaugos ir su etninės kultūros plėtra susijusių tyrėjų ir specialistų rengimas“.

R. Paukštytė-Šaknienė pastebėjo, kad būtina akcentuoti ir etnologijos bei antropologijos mokslo plėtrą, nes etnologijos mokslininkas vis gi skiriasi nuo etninės kultūros specialisto – nėra gerai tai suplakti į vieną. Būtina sudaryti erdvę etnologijos ir antropologijos teorinių minčių vystymui, dabar tai visiškai eliminuojama, o iš kur tada atsiras vadovėliai ir t.t.?

L. Sungailienė pastebėjo, kad yra parengtas Kultūros studijų aprašas, kuriame etnologija, folkloristika, antropologija yra išskiriama kaip kultūros studijų dalis, tačiau Kultūros paveldo studijos etninės kultūros studijų ir etnologijos nepriima. Švietimo ir mokslo srityje tai yra atskiros dalys, o Konceptcijoje viskas suplakama į vieną. Taigi kaip toliau viskas vystysis, yra sunku suvokti.

D. Urbanavičienė pasiūlė akcentuoti ir tai, kad nereikėtų skubėti Konceptciją tvirtinti. Čia būtinas išdiskutavimas.

N. Balčiūnienė pastebėjo, kad po Konceptcijos patvirtinimo bus sudaryta darbo grupė, kuri rengs veiksmų planą. Ji pasiūlė stengtis būtinai pateikti į šią darbo grupę.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad KM pastarojoje kadencijoje nieko nepriima į jokiais darbo grupes. Ji pasiūlė nebent kreiptis į naują viceministrę Zitą Bružaitę, kad Konceptcija nebūtų priimta greituojų būdu.

L. Sungailienė pastebėjo, kad Konceptcija apskritai yra didžiulis projektas. Jo neišdiskutavus ir neradus abiejų paveldo rūšių ekspertų sutarimo, paskui kils labai daug problemų rengiant veiksmų planus. Reikia akcentuoti, kad tai yra visiškai naujas, labai didelės apimties projektas – su juo neverta skubėti. Tai būtina ištransliuoti naujai viceministrei Zitai Bružaitei.

D. Urbanavičienė pažadėjo parengti raštą Kultūros komitetui pagal išsakytas pastabas.

NUTARTA. Pagal išsakytas pastabas parengti raštą Kultūros komitetui dėl Kultūros paveldo koncepcijos projekto ir pateikti jį rytojaus posėdyje.

8. SVARSTYTA. Mažosios Lietuvos gyventojų Robert August kreipimasis dėl Mažosios Lietuvos regiono reprezentavimo LNK orų prognozių laidoje.

D. Urbanavičienė pristatė Mažosios Lietuvos gyventojų Robert August laišką: „Sveiki, esu mažosios Lietuvos gyventojas, šeštos kartos, ir turiu klausimą. Ar jūsų veikla gali kaip nors turėti įtakos viešai skelbiamai melagingai informacijai paneigti? Kalbu apie LNK kanalu grupės informacinę laidą Lietuvos respublikoje kur laidos vedėja Karolina Liukaitytė skelbdama orų prognozę kalba "orai visuose keturiuose regionuose", manau jų dar penki. Toliau parašius atsiliepimą, ji "pasitaisė" ir dabar tai skamba ne regionai, bet kompasu kryptimis, pav. rytai, šiaurė ir... Žemaitija, o tv ekrane rodomas apjungtas Žemaitijos ir Mažosios Lietuvos regionas, kuris pavadintas vieningu žemaitijos vardu. Tai demonstruoja nepagarbą Lietuvai su jos oficialiais regionais ir vieno regiono šovinistinis išskėlimas. Labai prašau jūsų padėti, jūsų kompetencijos ribose, padėti ir įtakoti neleidžiant klaidinti Lietuvos žiūrovus neigiant esant penktąjį etnografinį regioną su savo oficialia trispalve, savo himnu parašytu Zauerveino "Lietuviais esame mes gimę..." ir dar laukiamu patvirtinti heraldikos ženklų. Su pagarba Robert August, Šilutė“.

N. Balčiūnienė pasakė, kad yra dirbusi sinoptike, o sinoptikai nedaro prognozių atskiriems etnografiniams regionams. Jos nuomone, tai yra naivus patrioto laiškas. Sinoptikai negali sakyti, kad Mažojoje Lietuvoje pūs stipriausias vėjas – oro masės keliauja ne pagal etnografinius regionus.

J. Vaiškūnas pastebėjo, kad orų prognozių nebūtina nustatinėti atskiriems etnografiniams regionams, tačiau turi būti pateikiamas teisingas etnografinių regionų žemėlapis. Galima kreiptis į LNK ir pasiūlyti skelbiant orų prognozes naudoti žemėlapi, kuriame atsispindi visi penkti Lietuvos etnografiniai regionai.

P. Kalniaus nuomone, noras, kad orų prognozės būtų skelbiamos pagal etnografinius regionus yra mažvaikiškas. Jei atmosferos frontas slenka iš pietryčių, tai jis vienu metu užgriebia Suvalkiją, Dzūkiją, Pietų Žemaitiją ir Mažąją Lietuvą. Sinoptikai daro teisingai, sakydami „Pietų Lietuvoje“, „Šiaurės Lietuvoje“ ir t.t. Jeigu kalbama pagal etnografinius regionus, Žemaitijai padaroma dar didesnė žala negu Mažajai Lietuvai, nes vos ne kasdien gali išgirsti „Žemaitijoje ir pajūryje“, tarytum Žemaitija neprieitų prie pajūrio. Formuojama nuomonė, kad Žemaitija yra tik Telšiai ir Telšių apylinkės, o iš tikrųjų Palanga, Šventoji, Būtingė irgi yra Žemaitija.

N. Balčiūnienė sutiko, kad sinoptikai, kalbėdami apie Žemaitiją, iš tiesų turi omenyje Žemaitijos aukštumas – Šatrijos, Medvėgalio apylinkes, nes būtent ten keičiasi mikroklimatas, o prie jūros (Palangoje, Šventojoje ir kt.) mikroklimatas (vėjai, krituliai ir t.t.) yra visiškai kitoks. Jos nuomone, čia nereikia kištis. Galima draugiškai paprašyti Hidrometeorologijos tarnybos, kad jie atsižvegtų kiek gali.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad R. August skundžiasi ne dėl to, jog nėra pranešėjami orai atskiriems etnografiniams regionams. Jis piktinasi tik tuo, kad skelbiama, jog Lietuvoje yra tik keturi etnografiniai regionai arba kad Mažoji Lietuva vadinama Žemaitija. Ji pasiūlė LNK ar Hidrometeorologijos tarnybai priminti, jog yra ne keturi, o penki etnografiniai regionai. Galima

jiems nusiųsti EKG T sudarytą žemėlapi ir paprašyti, kad būtent toks etnografinių regionų suskirstymas būtų rodomas, jeigu orai pranešinėjami minint etnografinius regionus. Jos pastebėjimu, problema, kad Mažoji Lietuva kaip atskiras etnografinis regionas Lietuvoje dažnai yra nutylima, iš tiesų egzistuoja.

V. Jocys pritarė, kad tokią rekomendaciją galima pateikti.

R. Paukštytės-Šaknienės nuomone, šiuo atveju galima etnografinių regionų iš viso neminėti, o jei jie yra minimi, turi būti minimi būtinai penki. Jei teigiama, kad Lietuvoje yra tik keturi etnografiniai regionai, tai yra klaida. Ji pastebėjo, kad iš tiesų Mažoji Lietuva yra dažnai ignoruojama, ne vienoje laidoje galima išgirsti, kad Lietuvoje yra keturi etnografiniai regionai. Tai yra didelis žmonių klaidinimas.

D. Urbanavičienė priminė, kad prieš keletą metų ir Lietuvos liaudies buities muziejuje kabėjo tik keturių regionų vėliavos ir reikėjo kreiptis, kad ši klaida būtų ištaisyta ir pridėta Mažosios Lietuvos vėliava.

L. Sungailienė pastebėjo, kad kai kuriose televizijose rodomi tik didieji miestai. Vakarų pusė apibūdinama kaip „Žemaitijoje ir kitur Vakarų Lietuvoje“. Jų komentavimas ir ribų žemėlapyje vaizdavimas visiškai neatitinka etnografinių regionų, o Žemaitijos miestų šios dalies („Žemaitijoje ir kitur Vakarų Lietuvoje“) komentavime minima dar mažiau negu Mažosios Lietuvos. O pavyzdžiui, pietinės Žemaitijos dalies miestai (Kelmė, Šiauliai) patenka į vidurio Lietuvos dalį.

P. Kalnius pritarė, kad Žemaitija siaurinama ne tik iš Vakarų, bet ir iš Rytų. Jo nuomone, būtų teisinga sakyti: „Mažojoje Lietuvoje ir Žemaičių pajūryje“. Būtent tokia formuluotė būtų teisinga, o dabar formuojama nuomonė, kad Žemaitija yra mažytis gabalėlis.

N. Balčiūnienė priminė, kad sinoptikai žiūri, kur keičiasi oro masės, jiems nėra svarbu, kuriame etnografiniame regione tai įvyksta.

J. Šorio nuomone, jie žiūri į didžiuosius miestus.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad visgi sinoptikai kartais rodo ne oro masių, o Lietuvos etnografinių regionų žemėlapi, kuriame nėra Mažosios Lietuvos.

L. Sungailienės nuomone, jeigu norima parodyti tik oro masių slyktis ir nenorima jų sieti su etnografiniais regionais, tada išvis nereikia rodyti etnografinių regionų žemėlapi ir jų įvardinti. Kam kalbėti apie visą Žemaitiją, jeigu eina kalba tik apie vieną jos ruožą, pavyzdžiui, pajūrį? Tegul sako Vakarų Lietuvoje.

P. Kalnius pritarė, kad verčiau kalbėti apie geografinius regionus, jeigu oro masių slyktys nėra susijusios su etnografinių regionų ribomis. Minint etnografinius regionus, pateikiama netiksli informacija ir formuojamas klaidingas žmonių suvokimas apie etnografinius regionus.

D. Urbanavičienė paklausė, ar kas nors prieštarauja tam, kad Hidrometeorologijos tarnybai būtų nusiųstas etnografinių regionų žemėlapis ir pasiūlyta minint etnografinius regionus, minėti visus penkis.

L. Petrošienė atkreipė dėmesį, kad Mažoji Lietuva neminama ne tik per orų prognozes, bet ir kitose laidose. Šio regiono nežino ar jį pamiršta, visa vakarų Lietuva vadinama Žemaitija. Reikėtų atkreipti ne tik LNK orų prognozių laidos kūrėjų dėmesį, šį pastebėjimą reikėtų paskleisti kur kas plačiau.

R. Paukštytė-Šaknienė pritarė šiai minčiai.

D. Urbanavičienė teigė, kad dėmesys į Mažąją Lietuvą būtų daug labiau atkreiptas, jei būtų paskelbti Mažosios Lietuvos atmintini metai – pavyzdžiui, 2023 m., kai sueis 100 metų nuo Mažosios Lietuvos prisijungimo prie Lietuvos.

R. Paukštytė-Šaknienė pasiūlė konkrečiu analizuojamu atveju tiesiog priminti, kad Lietuvoje yra penki regionai.

V. Jocys šiai minčiai pritarė, siūlydamas raštą nusiųsti Hidrometeorologijos tarnybai ir LNK televizijai.

D. Urbanavičienė pasiūlė raštą nusiųsti ir TV3 bei kitoms televizijoms.

NUTARTA:

1. Nusiųsti Lietuvos etnografinių regionų žemėlapi ir rekomendaciją televizijoms bei Hidrometeorologijos tarnybai kalbant apie Lietuvos etnografinius regionus pateikti teisingą informaciją, netapatinant Mažosios Lietuvos su Žemaitija.

2. Siūlyti Seimui 2023-uosius paskelbti Mažosios Lietuvos atmintiniais metais.